

Informace ze semináře s krajskými úřady – 9. 2. 2010 – závěry z kontrol a úkoly na rok 2010

Informace přednesl ing. Imrich Vetrák.

1. Závěry z kontrol výkonu přenesené působnosti

Kontrola u Krajského úřadu kraje Vysočina (dále jen „KrÚ“) byla provedena ve dnech 23. a 24. 6. 2009.

Od kontroly v roce 2007 byla provedena řada oprav nesprávně nebo nepřesně uvedených údajů a k válečným hrobům (dále jen „VH“) byly doplněny fotografie. Stále ještě u některých obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) v evidenci nebyly uvedeny úplné údaje. Jednalo se ORP Bystřice nad Pernštejnem, Havlíčkův Brod, Moravské Budějovice a Jihlava. Naopak u ostatních ORP nebyly zjištěny zásadní nedostatky.

V rámci kontroly byl prověřen stav 30 VH a dále 2 pohřebišť s 24 VH. Z tohoto celkového počtu bylo 34 VH s ostatky a 20 pietních míst. Jednalo se o obce Rančířov, Vílanec, Stonařov, Třešť, Lovětín, Horní Cerekev, Veselá u Častrova, Častrov, Božejov, Nová Cerekev, Leskovice, Pelhřimov (24 VH na hřbitově), Kojčice, Kletečná, Humpolec, Světlice, Budíkov, Kežlice a Čejov.

Většina VH je v dobrém stavu. Drobné nedostatky byly zjištěny v obcích Vílanec – VH s ostatky – kde byl náhrobní kámen nakloněn a hrob je celkově zanedbán, Pelhřimov – 15 VH s ostatky z 1 sv.války vyžaduje rekonstrukci a osazení VH nápisovými deskami se jmény pohřbených a 9 VH s ostatky z 2. sv.války vyžaduje opravu – narovnaní centrálního kříže a vyrovnání kamenných obrub, Lískovice – VH z 2.sv.v. vyžaduje celkovou údržbu, Kojčice – pietní místo uprostřed obce je celkově zanedbáno.

Z výsledku kontrol všeobecně vyplývá, že jedním z základních předpokladů pro kvalitní péči o válečné hroby je mít aktuální přehled o jejich skutečném stavu. Některé krajské úřady mají takový přehled zpracován v papírové (eventuelně elektronické) formě na základě podkladů zpracovaných jednotlivými ORP. U KrÚ bude tento přehled zpracován během letošního roku.

Do budoucna se plánuje vytvořit přehled přímo v Centrální evidenci válečných hrobů. Bude se jednat o on-line nástroj, který umožní sledovat tyto hroby včetně průběhu jejich uvedení do náležitého stavu. Komunikace mezi KÚ a ORP je prováděna převážně prostřednictvím elektronické pošty nebo telefonu a lze předpokládat, že se zavedením datových schránek se význam elektronické komunikace dále zvýší.

V rámci kontrol bylo zjištěno, že nebyl ani krajskými úřady ani některou obcí s rozšířenou působností řešen přestupek nebo správní delikt pro porušení zákona o válečných hrobech. I když kraj ani obec by neměly tolerovat porušení zákona (přemístění nebo odstranění válečných hrobů – desek, pomníků), často se o takovém jednání dozvědí až na místě samém nebo když se starosta nebo někdo z obce o takové záležitosti zmíní. Této problematice bude nadále nutno věnovat zvýšenou pozornost.

Zahrnutí válečných hrobů do systému územního plánování kraj Vysočina zatím neřeší.

2. Závěry z Ročních zpráv o stavu válečných hrobů

V § 4 zákona o válečných hrobech je stanoveno, že „Krajský úřad informuje ministerstvo o počtech a stavu válečných hrobů, které vede v evidenci. Informaci podává do konce září kalendářního roku podle stavu k 31. prosinci předchozího roku“.

Výše uvedená formulace je poměrně nešťastná, protože mimo jiné znamená, že v říjnu dostane MO informaci o tom, v jakém stavu byly válečné hroby a jak byla řešena problematika péče o válečné hroby v krajích v předchozím roce. Z tohoto důvodu je příkládána větší váha závěrům z kontrol výkonu přenesené působnosti, v rozsahu zákona o válečných hrobech, které Ministerstvo obrany provádí v jednotlivých krajích a na krajských úřadech.

Rovněž počty válečných hrobů lze zjistit v kterémkoliv okamžiku v CEVH a není tedy nutné o nich ještě referovat zvlášť.

Financování péče o válečné hroby: peněz není nikdy dost. Každý kraj k této oblasti postupuje dle svých podmínek a zvyklostí.

V některých krajích se daří zařazovat problematiku péče o válečné hroby do krajských dotačních programů. Za současné nepříznivé finanční situace to bude stále složitější. Záležet bude i na osobním přístupu jak pracovníků ORP, tak zejména kraje. (V letošním roce nebude kraj Vysočina poskytovat žádné dotace na opravy a údržbu válečných hrobů, jak tomu bylo před dvěma lety).

Není to ale samozřejmě jenom o penězích. Aby bylo možno finanční prostředky účelně využívat, je nezbytné udržovat si přehled o reálném stavu válečných hrobů a udržovat kontakt s realitou, tzn. provádět i fyzické kontroly válečných hrobů i na úrovni ORP.

Povinnost koordinovat péči o válečné hroby je stanovena pouze Ministerstvu obrany a krajským úřadům. ORP mají za povinnost pouze vedení evidence válečných hrobů, které jsou v jeho správním obvodu. Nic o péči nebo koordinaci péče o válečné hroby. Proto je tak důležité najít správný způsob komunikace, který povede k tomu, aby pracovníci ORP v této oblasti mohli ve svém správním území zastoupit kraj. Měli by svůj správní obvod znát lépe, než je tomu z pozice pracovníků kraje a právě v tomto by mohli být nápomocni.

Je přirozené, že válečné hroby stejně jako každý jiný objekt potřebuje pravidelnou údržbu a naprostá většina jich je také pravidelně udržovaná. Jsou ale i takové objekty, které se bez zásadnější úpravy neobejdou. A to je zase o penězích a někdy i o zpracování projektové dokumentace, vyžádání různých povolení nebo provedení restaurátorských prací. Zpravidla se u každého takového objektu jedná o záležitost na několik roků.

Z tohoto důvodu by každá ORP i kraj měly mít zpracovány přehledy o všech válečných hrobech, které vyžadují rozsáhlejší nebo náročnější údržbu. Důležité je, aby součástí tohoto přehledu byl i reálný časový plán jeho uvedení do náležitého stavu. Na většině krajských úřadů takový přehled existuje. Nemělo by se jednat jenom o formální záležitost, ale o plán, který pomůže uvést tyto hroby v rozumném čase do náležitého stavu. V rámci rozvoje CEVH je připravován jednoduchý nástroj, který by měl pomoci a celé úsilí ujednotit a zpřehlednit.

V této souvislosti bylo upozorněno i na případy, kdy jsou kvůli různým stavebním pracím dočasně rušena pietní místa. Ne vždy se tak děje na základě písemné žádosti vlastníka a po písemném souhlasu ministerstva, jak ukládá zákon. V několika případech se tak stalo, a proto je vhodné, aby i pracovníci ORP dohlédli na to, aby došlo k obnovení takových pietních míst v rámci dokončovacích prací nebo bezprostředně po jejich dokončení.

Dalším tématem, který v rámci kontrol MO sleduje, je problematika zahrnutí údajů o VH do územně analytických podkladů obcí.

Jedná o významný prvek ochrany válečných hrobů, a to hlavně těch, které jsou umístěny mimo hřbitovy. Každý nemusí znát zákon o válečných hrobech a nemusí vědět, že nemůže na místě památníku postavit stavbu, aniž by na tento památník musel brát zřetel. Ale pokud se v územním plánu obce objeví značka válečného hrobu, bude to vždy signál o tom, že je v terénu umístěn nějaký objekt, který je chráněn nebo na který se vztahují nějaká pravidla.

3. Rozvoj CEVH

Během letošního roku by mělo dojít k dalšímu zkvalitnění a rozšíření CEVH v následujících oblastech:

1. tisk evidenčního list
2. hromadné vkládání dat o VH
3. hromadné úpravy dat o pohřbených
4. internetové odkazy ve formulářích o VH a pohřbeném (např. na jiné stránky o letcích RAF apod.)
5. informace - původní VH se nedochoval (v zahraničí)
6. export dat o VH v zahraničí (stejně jako v ČR)
7. vyhledávání VH z hlediska státní příslušnosti, národnosti, pohřbení.....
8. plánování, sledování a vyhodnocení průběhu údržby a oprav VH
9. spuštění CEVH na veřejný portál

4. Úkoly do dalšího období

1. do 30. 6. 2010

- zpracovat a zaslat zprávu o stavu VH za rok 2009 podle následujících bodů:
  - stav válečných hrobů v ORP
  - zásadní skutečnosti, které stav VH ovlivňují
  - jak byly splněny plánované úkoly při uvádění poškozených VH do náležitého stavu
  - aktuální problémy v oblasti péče o VH
- provést kontrolu zadaných údajů u všech evidovaných VH ve svém správním obvodu,
- doplnit chybějící údaje a fotografie ve správném formátu (některé se zobrazují jako čtverečky, včetně VH, které byly opraveny – důraz na ty, kde byla poskytnuta dotace MO a kraje), opravit zeměpisnou polohu (např. podle popisu – VH se nachází na kraji obce a je zaznamenán uprostřed), doplnit či upřesnit názvy a čísla katastrálních území, doplnit osoby pohřbené nebo vzpomenuuté (jsou viditelné na fotografii a nejsou doplněny do osob),
- do nákladů doplnit vynaložené prostředky za rok 2009, nejsou-li uvedeny i roky předchozí, doplnit je,
- vytvořit přehled VH, které vyžadují opravu (tyto informace budou nově vedeny v CEVH),
- u VH Vílanec, Pelhřimov, Kojčice, Lískovice – ověřit jejich stav
- zpracovat návrhy na ocenění Plaketou péče o VH

2. do 30. 9. 2009

- doplnit přehled VH, které vyžadují opravy o harmonogram jejich uvedení do náležitého stavu

Průběžně:

Věnovat pozornost případnému dočasnému odstranění či přemístění VH nebo jiným změnám, než je údržba a úprava, nově zřizované VH (zejména pamětní desky) a jejich zápis do CEVH.

I když zákon o válečných hrobech přímo neřeší problematiku zahrnutí VH do územního plánování, jedná se však o významný prvek jejich ochrany. Záleží na obcích (resp. i kraji), jak tuto možnost využijí.

Věnovat pozornost VH, které budou uvedeny v přehledu a harmonogramu jejich uvedení do náležitého stavu.

Z podkladů MO dne 10. 2. 2010 zpracovala:

Jaroslava Váchová, oddělení právní a krajského živnostenského úřadu

Pro informaci doplňuji kontaktní údaje na pracovníka Ministerstva obrany ČR ing. Vetráka:

Ing. Imrich Vetrák, vetraki@army.cz, tel. 973 212 135, fax: 973 212 118

Péče o válečné hroby
Sekce personální MO
Odbor mimorezortní spolupráce
Náměstí Svobody 471
160 01 Praha

www.valecnehroby.army.cz, www.wargraves.army.cz